

Nacionalinės pažangos programos horizontalaus prioriteto “Regioninė plėtra” viešas aptarimas

**Arūnas Plikšnys,
Regioninės politikos departamento direktorius,
2012 07 20, Vilnius**

**VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA**

**LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA**

Kokie iššūkiai rengiant prioriteto aprašymą?

- Nėra takoskyros tarp regioninių ir valstybinių priemonių.
- Nepakankami įgaliojimai VRM, kaip regioninės dimensijos koordinatoriui.
- Probleminių teritorijų atrankos kriterijai nėra pakankamai tikslūs ir lankstūs.
- Regioninių plėtros tarybų įgaliojimai ir funkcijos labai siauros ir formalios.
- Nėra susitarimo su savivaldybėmis dėl rezultato.
- Lėtas regioninių priemonių startas.
- **Išnaudoti teigiamą patirtį:** subsidiarumas, skaidrumas, partnerystė, visuomenės poreikius atitinkantys veiksmai, projektų kompleksiskumas, REAC sėkmė, kvalifikacija.

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

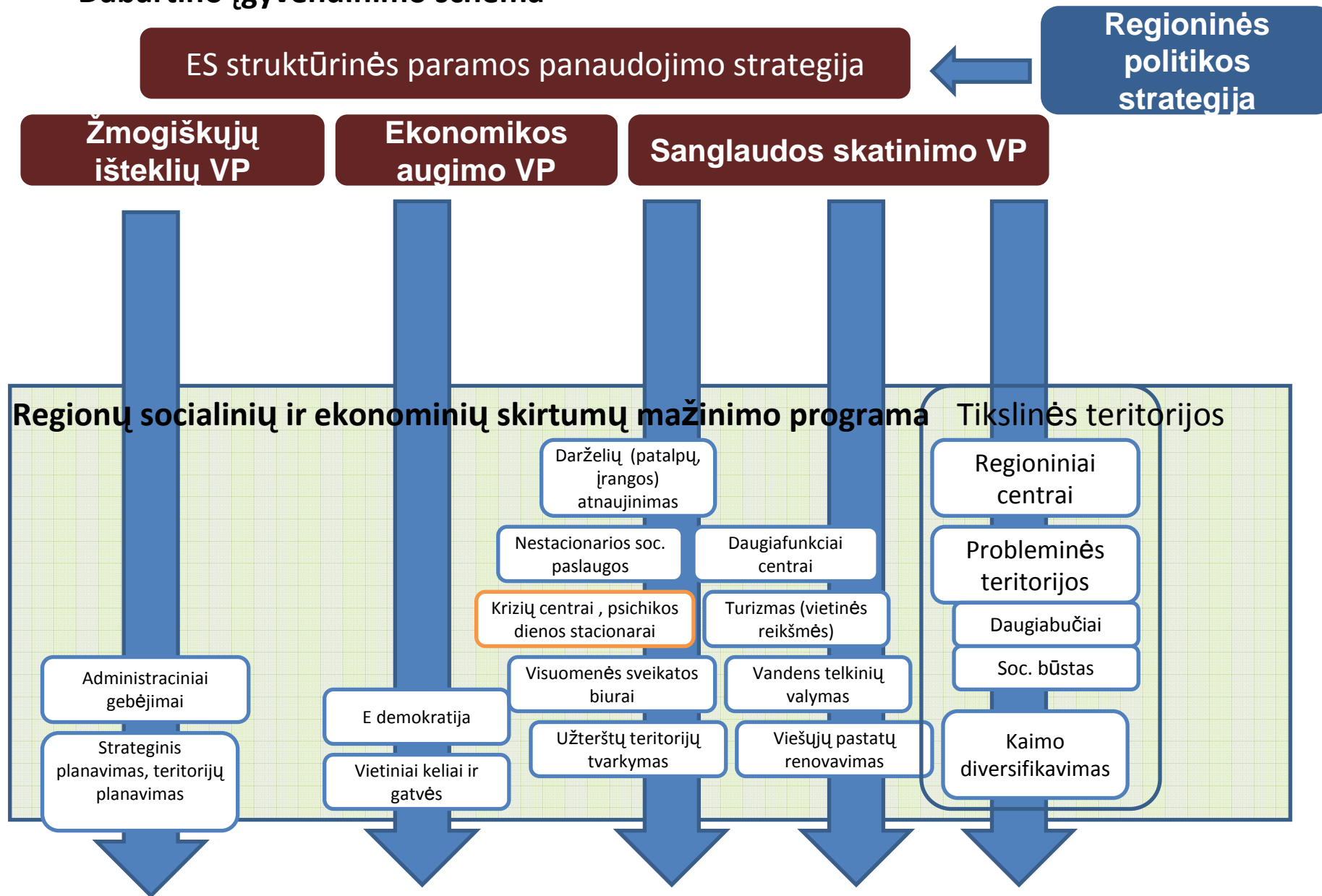

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA

KONTEKSTAS – TEISINĖ BAZĖ

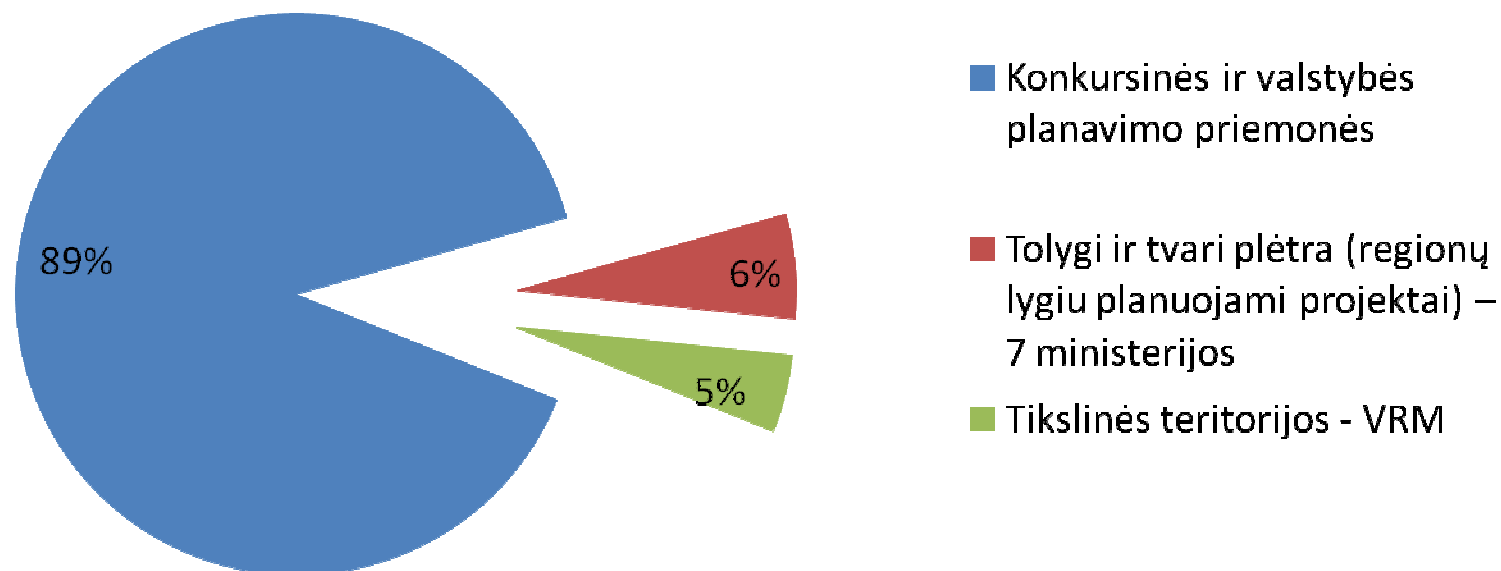
- Nacionalinės regioninės politikos tikslai, uždaviniai, institucijos, įgaliojimai ir kt. nustatyti Regioninės plėtros įstatyme.
- VRM koordinuoja regioninės politikos įgyvendinimą.
- Regioninės plėtros įstatyme nustatytas regioninės politikos tikslas (*dvi dalys*):
 - mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp regionų ir regionų viduje (*korekcinės intervencijos*) ir
 - skatinti visos valstybės teritorijos tolygią ir tvarią plėtrą.

Dabartinė įgyvendinimo schema

Paramos intensyvumas (proporcijos)

TARPTAUTINĖ PATIRTIS

Europos Sąjungos valstybėse narėse, **kuriose yra regioninės veiksmų programos** (Lietuvoje nėra), regionams skiriama (regioninio planavimo būdu) visos struktūrinės paramos dalis 2007-2013 m. laikotarpiu:

- Čekija – 18,3 proc.
- Lenkija – 24,6 proc.
- Vengrija – 22,9 proc.
- Slovėnija - 40 proc.
- Slovakija - 13,3 proc.
- Rumunija – 19 proc.
- Bulgarija – 19,8 proc.

Lietuvoje regioniniams projektams (per regionų plėtros tarybas) – 11 proc.

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA

Savivaldybių ir regionų plėtros tarybų pasiūlymai:

- Regioninis prioritetas turi būti Nacionalinėje pažangos programoje.
- Projektai atrenkami ir įgyvendinami regioninio planavimo būdu
- Tikslinės teritorijos išskiriamos pagal spręstinas problemas ir vietos iniciatyvas.
- Atsisakyti probleminių teritorijų, kurios apima visą savivaldybę.
- Pasiūlyti 5 didiesiems miestams parengti kompleksines tam tikrų teritorijų atgaivinimo investicines programas.
- Regioniniai projektai – tie, kurie įtraukti į regiono plėtros planą; Pagal atskiras priemones – gali būti įgyvendinami keliose savivaldybėse ir (arba) naudingi ne vienai savivaldybei.
- Daugiau teisių suteikti regionų plėtros taryboms, sprendžiant ES struktūrinės paramos planavimo ir įgyvendinimo klausimus.
- Regionui skiriamas lėšas planuoti pagal regiono plėtros plane nustatytus prioritetus.

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA

SIEKIAI

Siekiame – **nuosekliai tobulinti regioninę politiką**
(šalinant trūkumus ir išnaudojant galimybes)

Pokyčių kryptys:

- Aiškus nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu priimamų sprendimų atskyrimas (takoskyra):

Savivaldybių turtas;
savivaldybių kompetencija;
regioninė ar vietinė svarba

- Realios horizontaliojo koordinatoriaus funkcijos;
- Adekvatūs tikslai ir instrumentai;
- Paramos skyrimas sudarant susitarimus dėl rezultatų (Vyriausybė, VRM, savivaldybės)

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA

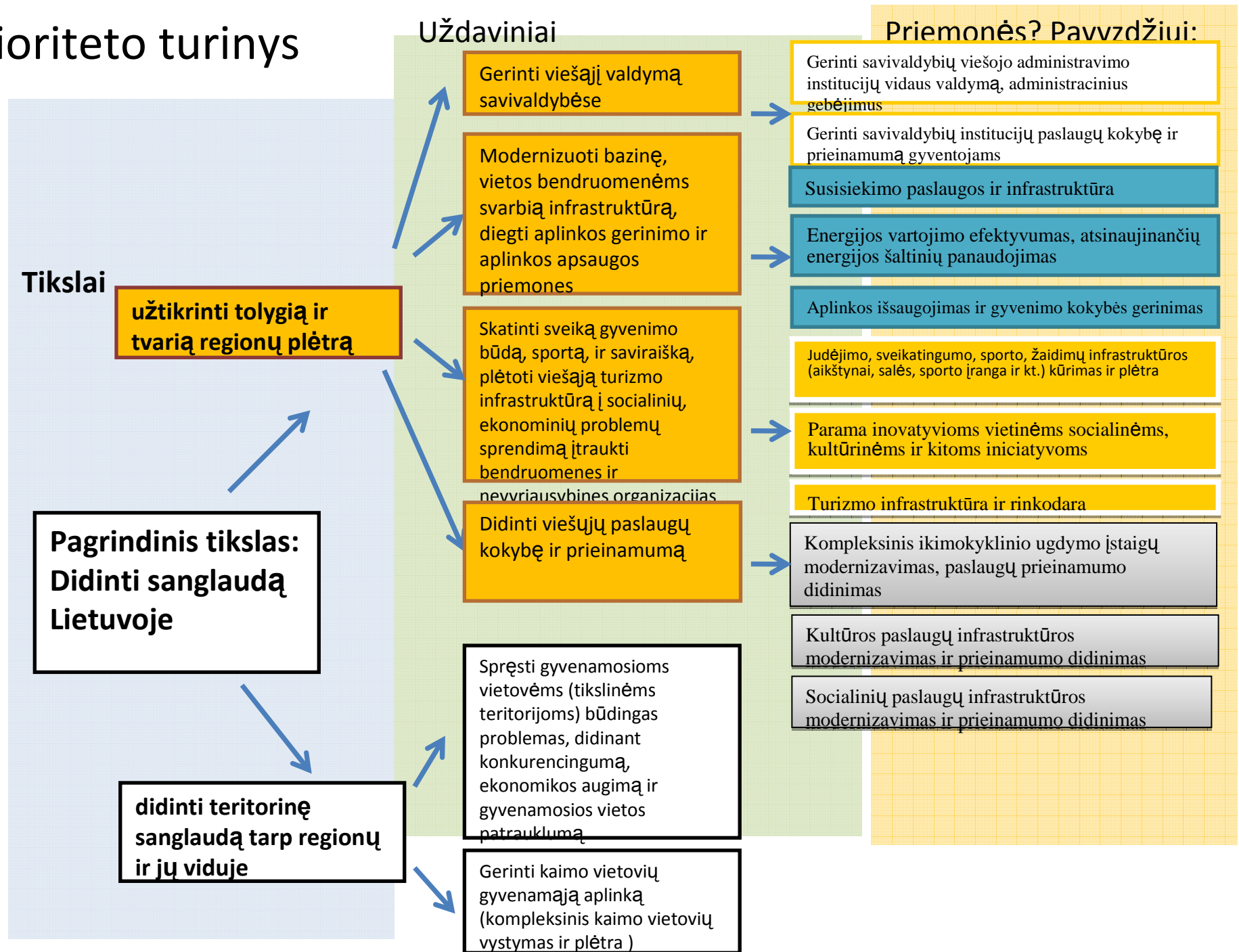
NACIONALINĖS PAŽANGOS PROGRAMOS PRIORITETAS „REGIONINĖ PLĖTRA“ (HORIZONTALUSIS)

Prioriteto tikslas: Didinti sanglaudą Lietuvoje (Užtikrinti tolygią, tvarią ir į skirtumų mažinimą orientuotą regionų plėtrą)

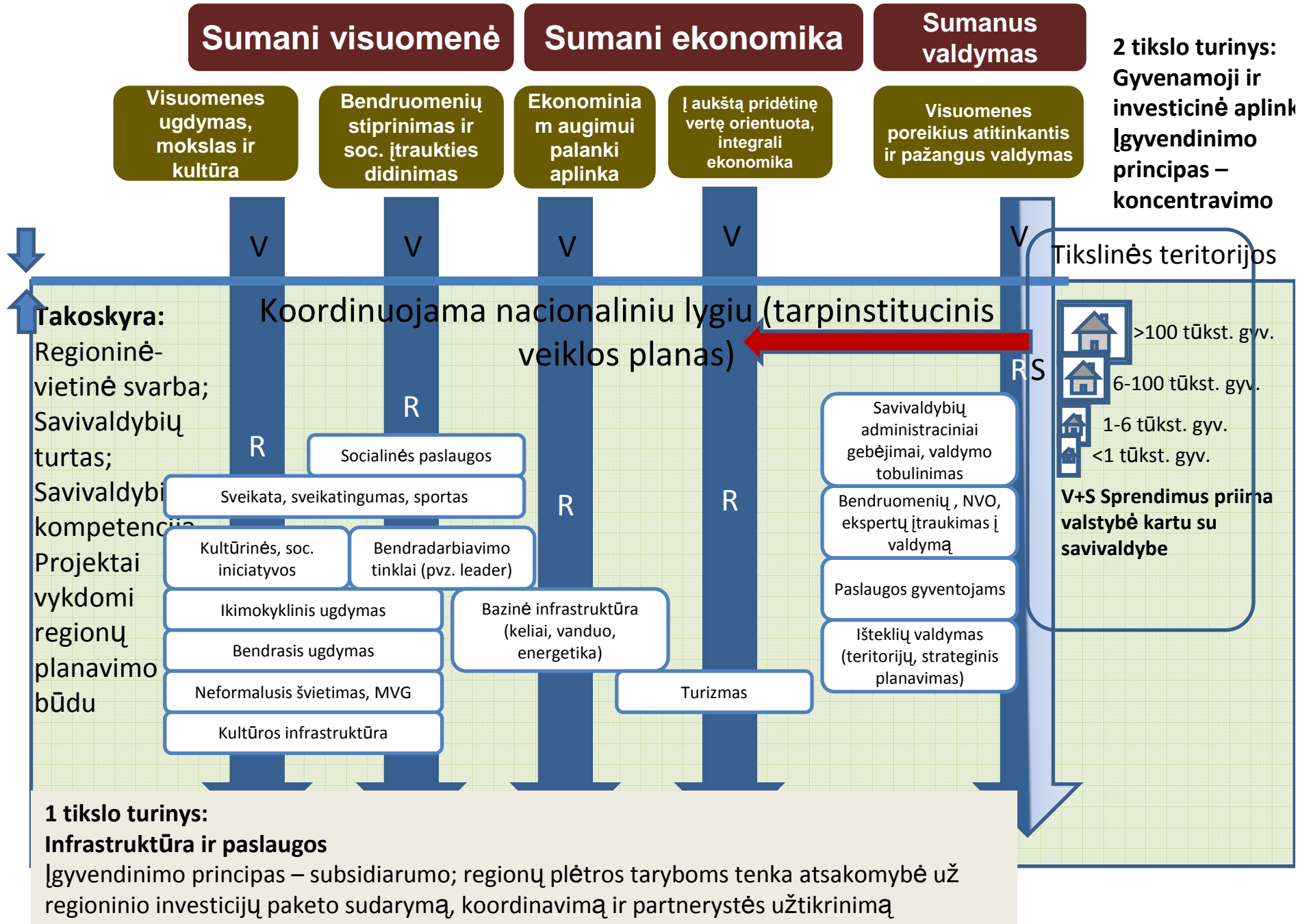
Prioriteto lygio efekto rodikliai:

- **Integruotas Gyvenamosios aplinkos indeksas** (komponentai: viešųjų paslaugų prieinamumas; infrastruktūros išvystymas; gyventojų aktyvumas);
- **Sanglauda (pagal BVP/gyventojui).**

Prioriteto turinys

Horizontaliojo prioriteto „Regionų plėtra“ loginė schema

TIKSLINIŲ TERITORIJŲ PLĖTRA 2014–2020 M.

Gyvenamosios vietovės tipas		Teritorijų specifinės problemos (keli pavyzdžiai)	Sprendimo būdai/kryptys
Gyvenamoji aplinka	Iki 1000 gyventojų	...nėra butiniausių komunalinių paslaugų (pvz. centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens); aštriausios demografinės, sveikatos ir kt. problemos	vietinės plėtros priemonės (Žemės ūkio fondas)
	1-6 tūkst. gyventojų (išskyrus savivaldybių centrus)	...kaimo vietovėse dažnai truksta viešosios infrastruktūros, paslaugų (ypač reikšmingų bendruomenių socialinei, kulturinei veiklai)	vietinės plėtros priemonės (Žemės ūkio fondas) Kompleksinės urbanistinės plėtros priemonės (URBAN) Bazinės, socialinės infrastruktūros plėtros ir bendruomenių skatinimo priemonės (iš regioninio paketo)
Tolygi plėtra	6-100 tūkst. gyventojų (ir mažesni savivaldybių centrai)	...daug mažesniųjų miestų (savivaldybių centrų) susiduria su nepakankamo užimtumo, mažo ekonominio aktyvumo, emigracijos problemomis (dėl nepakankamo tiek gyvenamosios, tiek investicinės aplinkos patrauklumo)	Kompleksinės urbanistinės plėtros priemonės (URBAN) Bazinės, socialinės infrastruktūros plėtros ir bendruomenių skatinimo priemonės (iš regioninio paketo) Investicijų pritraukimo skatinimo priemonės
Augimas	Virš 100 tūkst. gyventojų	...nepatrauklios ar apleistos didžiųjų miestų dalys (mikrorajonai) riboja viso miesto ekonominio augimo ir konkurencingumo galimybes, formuojasi socialinių patologijų, nusikalstamumo židiniai	Kompleksinės urbanistinės plėtros priemonės (URBAN) Bazinės, socialinės infrastruktūros plėtros priemonės (iš regioninio paketo) Inovatyvios vietinės iniciatyvos (menas ir kultura, soc. įtrauktis..) Investicijų pritraukimo skatinimo priemonės

LRV 2012 06 25 pasitarimo protokolas Nr. 43

- Pritarti NPP 7 prioritetams ir įgyvendinimo tikslams
- **Pritarti, kad “Kultūra” ir “Regioninė plėtra” yra horizontalūs NPP prioritetai, jiems įgyvendinti ir koordinuoti tikslinga parengti tarpinstitucinį veiklos planą (TVP).**
- Pavesti MPT iki rugsėjo 1 d. pakeisti SPM dėl TVP
- **Pažymėti VRM atskirą nuomonę dėl horizontalaus prioriteto tikslų ir pritarti, kad nuostatos dėl prioriteto tikslų būtų aptartos viešųjų konsultacijų metu**

Lietuva 2030

Sumani visuomenė

Sumani ekonomika

Sumanus valdymas

NPP prioritetai (vertikalūs)

Visuomenės ugdymas, mokslas ir kultūra

Veikli ir solidari visuomenė

Į aukštą pridėtinę vertę orientuota, integrali ekonomika

Ekonominiam augimui palanki aplinka

Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas

NPP prioritetai (horizontalūs)

Kultūra 1) Užtikrinti kultūros prieinamumą, įvairovę ir sklaidą 2) Plėtoti aukštos kokybės paslaugas ir kultūros viešąją infrastruktūrą

Regioninė plėtra Užtikrinti tolygią ir tvarią regionų plėtrą

NPP prioritetų tikslai

Skatinti mokytis visą gyvenimą

Didinti gyventojų gerovę ir socialinę aprėptį

Skatinti į globalias rinkas orientuotus vertės kūrimo tinklus

Užtikrinti augimui palankią reguliacinę ir mokesčių aplinką

Stiprinti strategines kompetencijas viešojo valdymo institucijose ir gerinti šių institucijų veiklos valdymą

Stiprinti tapatybę, pilietiškumą, atsakomybę ir bendradarbiavimą

Diegti socialines inovacijas

Kurti paskatas inovatyvaus verslo plėtrai

Sukurti palankias sąlygas verslumui ir verslo plėtrai

Užtikrinti viešojo valdymo procesų atvirumą ir skatinti visuomenę aktyviai juose dalyvauti

Skatinti kūrybiškumą verslumą ir lyderystę

Didinti bendruomenių ir NVO vaidmenį

Skatinti verslo produktyvumą ir darnų vystymąsi

Sukurti tvarią, tolygią ir efektyvią ekonominę infrastruktūrą

Gerinti paslaugų kokybę ir didinti jų prieinamumą visuomenei

Skatinti žinių kūrimą, sklaidą ir panaudojimą

Didinti gyventojų kokybišką užimtumą

Didinti teritorinę sanglaudą regionuose

Skatinti sveikatos ir gamtinės aplinkos tausojimą

Sumani ekonomika

NPP prioritetai (vertikalūs)

Į aukštą pridėtinę vertę orientuota, integrali ekonomika

Ekonominiam augimui palanki aplinka

NPP prioritetų tikslai

Skatinti į globalias rinkas orientuotus vertės kūrimo tinklus

Kurti paskatas inovatyvaus verslo plėtrai

Skatinti verslo produktyvumą ir darnų vystymąsi

Užtikrinti augimui palankią reguliacinę ir mokesčių aplinką

Sukurti palankias sąlygas verslumui ir verslo plėtrai

Sukurti tvarią, tolygią ir efektyvią ekonominę infrastruktūrą

Didinti teritorinę sanglaudą regionuose

NPP prioritetų uždaviniai

Skatinti vertės kūrimo tinklų kūrimą, plėtrą ir integraciją į tarptautinius tinklus

Skatinti naujų inovatyvių produktų ir paslaugų kūrimą ir jų komercializavimą

Skatinti verslo procesų ir technologinių pajėgumų tobulinimą

Užtikrinti verslui palankią reguliacinę aplinką

Skatinti verslumą, naujų įmonių kūrimą ir plėtrą

Plėtoti modernią transporto infrastruktūrą ir darnų judumą

Gyvenamosioms vietovėms (tikslinėms teritorijoms) būdingų problemų sprendimas, didinant konkurencingumą, ekonomikos augimą ir gyvenamosios vietos patrauklumą

Kurti paskatas mokslo, studijų ir verslo bendradarbiavimui

Skatinti besikuriančias inovatyvias įmones

Skatinti eksportą

Užtikrinti verslo steigimui ir plėtrai palankią mokesčių sistemą

Užtikrinti finansinių išteklių prieinamumą verslo pradžiai ir verslo plėtrai

Kurti pažangią ir saugią informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūrą ir sprendimus

Gyvenamosioms vietovėms (tikslinėms teritorijoms) būdingų problemų sprendimas, didinant konkurencingumą, ekonomikos augimą ir gyvenamosios vietos patrauklumą

Kurti ir plėsti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP), inovacijų ir kūrybingumo infrastruktūrą ir paslaugas

Formuoti paklausą inovacijoms

Diegti darnaus vystymosi principus versle

Užtikrinti sąžiningai konkurencijai palankią aplinką

Užtikrinti palankias sąlygas verslo augimui, skatinant investicijas į plėtrai reikalingą infrastruktūrą

Plėtoti energetinę infrastruktūrą

Gerinti kaimo vietovių gyvenamąją aplinką (kompleksinis kaimo vietovių vystymas ir plėtra)

Didinti verslo priežiūros sistemos efektyvumą

Sudaryti palankias sąlygas tiesioginėms užsienio investicijoms (TUI)

Plėtoti turizmo infrastruktūrą, įskaitant kultūros ir gamtos paveldą

Skatinti darnų išteklių naudojimą

07 17 siūlymai dėl prioriteto “Regioninė plėtra”

1. Pritarti pilnam horizontalaus prioriteto “Regioninė plėtra” aprašymui su papildymais, kuris yra sudėtinė NPP dalis.
2. Pritarti prioriteto pagrindiniam tikslui: “ ***Užtikrinti tolygią, tvarią ir į skirtumų mažinimą orientuotą regionų plėtrą***” ir dviem jo įgyvendinimo tikslams:
 - 2.1. Užtikrinti tolygią ir tvarią regionų plėtrą.
 - 2.2. Didinti teritorinę sanglaudą regionuose.
3. Pritarti, kad “Tikslinių teritorijų plėtra” turi būti aprašyta atskiru tikslu “Sumanios ekonomikos” prioritete “Ekonominiam augimui palanki aplinka”.
4. Pritarti regioninių priemonių atrankos kriterijams : 1) investicijos į savivaldybės turtą; 2) savivaldybės savarankiška ar deleguota funkcija; 3) svarba savivaldybei ir regionui.
5. NPP numatyti horizontalaus prioriteto koordinatoriaus įgaliojimus ir funkcijas.

TOLIMESNI VEIKSMAI (1)

- NPP „Regioninės plėtros” prioritetui įgyvendinti bus rengiamas tarpinstitucinis veiklos planas.
- Tikslinių teritorijų nustatymui būtina patvirtinti jų atrankos kriterijus
VRM šiuo metu yra raštu paprašiusi regionų plėtros tarybų pateikti savo pasiūlymus
- Atrinktoms tikslinėms teritorijoms reikės parengti plėtros strategijas (programas)
- „Regioninės plėtros” prioritetas turės būti integruotas į ES struktūrinės paramos panaudojimo programavimo dokumentus
- Miestų sąrašas, kuriuose bus vykdomos integruotos plėtros priemonės, turės būti nurodytas ES struktūrinės paramos panaudojimo programavimo dokumentuose

TOLIMESNI VEIKSMAI (2)

- NPP RPP 1 tikslui – nustatyti konkrečius takoskyros kriterijus (principus) regioniniam planavimui:
 - Savivaldybių turtas;
 - Savivaldybių kompetencija;
 - Regioninė ar vietinė svarba.
- NPP RPP 2 tikslo įgyvendinimui (tikslinėse teritorijose) taikyti šiuos principus:
 - tikslinės gyvenamosios vietovės ar jų dalys, suskirstoms pagal jų tipą ir būdingas problemas (didžiųjų miestų dalys – augimas; miestai – tolygi plėtra; kaimo vietovės – gyvenamoji aplinka)
 - parama tikslinei teritorijai skiriama savivaldybei įvykdžius išankstines (ex-ante) sąlygas ir prisiėmus išsipareigojimus pasiekti sutartus rodiklius. (pvz. gyvybingumo kriterijų – sąlygą, kad gyventojų skaičius tvarkomoje gyvenamojoje vietovėje nesumažėtų).
- NPP nustatoma įgyvendinimo tvarka ir horizontaliojo koordinatoriaus įgaliojimai.

Ačiū už dėmesį!

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

LIETUVOS
REGIONINĖ POLITIKA